

Liczba przeszczepów bardzo zmalała, ale rozwijają się techniki pozwalające dłużej czekać na operację – mówi krakowski kardiochirurg

Zostaw serce na ziemi

FOT. JACEK MODIŁ

Z prof. Jerzym Sadowskim, kardiochirurgiem, rozmawia Jolanta Grzelak-Hodor

Panie Profesorze, ile serc przeszczepiono w 2007 roku w kierowanej przez Pana klinice?
Tylko 10. Podobnie było w 2006 roku. W latach 1997-1998 mieliśmy po 70 przeszczepów. Dziś o takim wyniku możemy tylko pomarzyć, choć kolejka czekających na przeszczep nie maleje – w naszym ośrodku zawsze jest to kilkadziesiąt osób.

Nikt nie ukrywa, że na stosunek Polaków do transplantologii ogromny wpływ miały nieprzemysłane działania i wypowiedzi polityków poprzedniej ekipy rządzącej. Czy gest Przemysława Salety, który oddał nerkę własnemu dziecku, może zrównoważyć to, co zrobił Zbigniew Ziobro?
O byłym ministrze nie chcę nawet mówić. Nie warto do tego wracać. Trudno też ocenić skutki przypadku Salety. Niestety, nie potoczyło się to bez komplikacji i to na nich głównie w pewnym momencie skoncentrowała się uwaga opinii publicznej. Gdyby nie było powikłań, z pewnością cała ta historia miałaby jednoznacznie pozytywny oddźwięk.

Zainaugurowana kilkanaście miesięcy temu akcja pod hasłem „Nie zabieraj swoich narządów do nieba, one są potrzebne tu, na ziemi” jest kontynuowana. Czy takie kampanie przynoszą efekty?
Z pewnością, ale nie należy oczekiwać ich szybko. O transplantologii trzeba mówić stale. Wciąż pokazywać ludzi, którzy żyją wyłącznie dzięki przeszczepowi, przekonywać, że dziś transplantacja nie jest eksperymentem medycznym, lecz uznaną metodą leczenia – często jedyną metodą ratowania życia. I wydaje mi się, że dzięki tej inicjatywie coś drgnęło.

Ale te kampanie kierowane są do społeczeństwa. Tymczasem pierwszym ogniwem w „przeszczepowym” łańcuchu jest lekarz – człowiek, który w obliczu czyjejś nieuniknionej śmierci sprostą trudnemu wyzwaniu zaproponowania rodzinie zmarłego ofiarowania jego narządów innym.

Organizowaliśmy też specjalne szkolenia – warsztaty dla lekarzy. Rzeczywiście, nie zgłaszają dawców. Ale czy można się dziwić? Po tym, co działo się za czasów ministra Ziobry, po prostu większość lekarzy z przeszczepami nie chce mieć nic wspólnego. W niektórych ośrodkach, gdzie pojawiły się „służby”, na hasło „przeszczep” lekarze rzucają słuchawką telefonu. W ostatnich dwóch latach zapanował w środowisku strach. Każdy mógł zostać o coś oskarżony. Niestety, w Małopolsce, bez względu na okoliczności, zgłoszeń narządów do przeszczepu było zawsze mało. Ale na całym świecie liczba przeszczepów serca zmalała.

Prof. Jerzy Sadowski otrzymał tytuł Małopolanina Roku 2007, przyznawany przez Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski

Jakie są tego przyczyny?
Generalnie – wszędzie ubywa narządów do przeszczepów, jest mniej dawców. Coraz częściej udaje się uratować ludzi poszkodowanych w wypadkach, a to oni stanowią główną grupę potencjalnych dawców. Mamy też lepsze metody diagnostyczne i lecznicze, dzięki czemu spada liczba osób potrzebujących przeszczepu. Na regres transplantologii składa się wiele przyczyn.

Dla wielu chorych przeszczep jest jednak nadal jedyną nadzieją na życie. Kolejki nie maleją.
Postęp medycyny coraz częściej pozwala oddalić moment, kiedy poza przeszczepem nie będziemy mogli zrobić już nic innego. Pacjenci czekają dłużej, lecz bezpieczniej. Uruchomiliśmy specjalny oddział „przeszczepowy” – oddział leczenia niewydolności serca, prowadzony przez transplantologów i kardiologów. Wiedząc, że brakuje dawców, staramy się znaleźć dla chorych alternatywne metody leczenia. Są to nowe leki, zabiegi, pompy wspomagające pracę serca. Nie są to rozwiązania radykalne, przywracające zdrowie – taką metodą jest wciąż jedynie przeszczep serca, ale w dużym stopniu pomagają.

Podobno w kardiologii chce się wykorzystywać komórki macierzyste – największe odkrycie ostatnich lat. Czy można będzie odtworzyć uszkodzone serce?
Wspólnie z sześcioma ośrodkami kardiochirurgicznymi z innych europejskich państw staramy się właśnie o unijny grant na badania nad wykorzystaniem komórek macierzystych w leczeniu serca. Pierwsze takie zabiegi już wykonaliśmy w Krakowie. U chorych, głównie po zawałach, z uszkodzonym mięśniem sercowym i nie kwalifikujących się do innego leczenia, laserem wykonaliśmy otwory w lewej komorze serca, jednocześnie wstrzykując w tę okolicę komórki macierzyste, pobrane ze szpiku pacjenta. Z tych komórek w sercu mogą się wytworzyć naczynia krwionośne. Pięć osób poddanych tej eksperymentalnej operacji czuje się coraz lepiej. Chodzi jednak o to, by naukowo udowodnić, iż dzięki temu leczeniu poprawia się ukrwienie serca. Kraków ma koordynować badania.

Nic dziwnego, krakowska klinika jest jedną z najlepszych i najnowocześniejszych na świecie. Jakie jeszcze plany ma Pan na ten rok?
Wkrótce powinniśmy otworzyć specjalną, tak zwaną hybrydową salę operacyjną. Dzięki niej będziemy

mogli wykonywać kolejne, nowe zabiegi we współpracy z kardiologami interwencyjnymi. Będzie to na przykład wszczepianie zastawek serca bez otwierania klatki piersiowej – pod kontrolą aparatury. Można będzie przedłużać życie chorym z dodatkowymi obciążeniami, którzy nie byłiby w stanie przeżyć klasycznej operacji.

Gdyby jednak wzrosła liczba przeszczepów, chorzy na serce mogliby się czuć bezpieczniej.
Wierzę, że atmosfera wokół transplantologii poprawi się. Wymaga to jednak dłuższego czasu i mozolnej pracy. Ostatnie dwa lata były traumatyczne. Mniej nadzieję, że ten rok przyniesie poprawę.

Prof. Jerzy Sadowski kieruje Kliniką Chirurgii Serca, Naczyni i Transplantologii CM UJ w Krakowskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II. Wykonano tu ponad 500 przeszczepów serca, rocznie przeprowadza się ok. 2500 operacji w krążeniu pozaustrojowym. W ostatnim rankingu „Newsweeka” krakowska klinika uznano za najlepszy ośrodek kardiologiczny w Polsce.